

Крвава бајка - заувек

Пише: Златко Богатиновски
уторак, 20 октобар 2015 23:41

„ Било је то у некој земљи сељака
на брдовитом Балкану,

умрла је мученичком смрћу

чета ђака

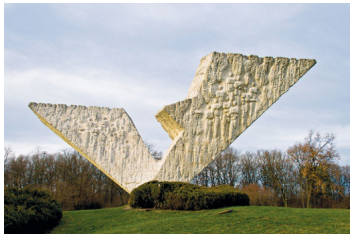
у једном дану.“

Док је нацистичка чизма 1941. немилосрдно газила читаву Европу, на брдовитом Балкану, у земљи Србији се неко усудио да стане немани на пут и да је бар рани. Чачански и крагујевачки партизани, заједно са четницима, су напали Немце у околини Крагујевца. Убијено је, по првим информацијама 70 а рањено 26 немачких војника. Устанак у Србији је био у пуном замаху.

Плашећи се све већег српског бунта и све организованијег отпора, генерал Франц Беме је по први пут активирао месец дана раније донету злогласну наредбу „за Исток“ ратног злочинца, фелдмаршала Вилхелма Кајтела – за сваког убијеног немачког војника, убити 100 комуниста, а за сваког рањеног 50, чиме су нацисти „озаконили“ ратни злочин према цивилном становништву као меру одмазде против устаника

Кад није било комуниста, стрељани су недужни цивили. Тако је било и у Крагујевцу, 20 и 21 октобра 1941. Због близине места напада на војнике Вермахта, иако у самом граду уопште није било напада на Немце, Беме је, као застрашујући пример наредио масакр у Крагујевцу, јер су ту могли да нађу довољно талаца за „математику одмазде“.

Уз помоћ љотићеваца Немци су већ 18 октобра увече почели рацију у којој су хапсили кога су стигли, све мушко од 16 до 60 година: људе на улицама, раднике и чиновнике по фабрикама и канцеларијама, по кафанама и кућама. А онда су хапсили и ђаке и њихове професоре по школама. Прикупивши тако између 6 и 10.000 људи, сутрадан су стрељајући сељаке у околини Крагујевца, отпочели свој крвави пир.

Чувени, непобедиви немачки Вермахт против голоруког српског народа. Могло им се, јер се народ у Србији налазио под директном немачком војном управом, као једини народ у окупираној и распарчаној Југославији осуђен на војни режим.

Двадесетог октобра су почела прва масовна стрељања у којима су убијени крагујевачки Јевреји и робијаши и таоци из затвора. Из артиљеријске касарне код Сајмишта, Топовских шупа, где су били затворени, одвођене су на стрељање групе од по 100 људи на губилишта која су се отезала километрима широм Шумарица, почев од не случајно одабраног Централног гробља српске војске из 1914 и 1915. Док су једни чекали одлазак у смрт, други ходајући поред стрељаних осећали дах смрти, трећи су били убијани из митраљеза, пушкомитраљеза и пушака.

Двадесет првог октобра су Немци извршили највећи злочин стрељајући за само 7 сати, од 7 ујутру до 2 по подне, „педантно и уредно“, чак по неким списковима, како само Немци умеју, више од 2300 људи. Ту су исказали и нашироко познату немачку „пословност и радиност“ стрељајући по више од 300 талаца за сат времена. **За 1 минут „немачког злочиначког посла“ – 5 српских глава.**

Немци су тог пакленог дана стрељали и 217 малолетника. Ликвидирали су 23 ромска клинца који нису имали ни 15 година. Најмлађи „чистач ципела“ је имао само 11. Убијајући српску младост, пуцали су у 194 момака који никад нису постали делије. Убили су, међу њима и 60 гимназијалаца и ученика Учитељске школе. Убили су читаве разреде. Стрељали су и чувено пето три.

Али нису могли да стрељају српску душу и пркос. Када су упали у један разред Учитељске школе, у намери да одведу ученике, наставник је младићима, пред запрепашћеним Немцима, наредио да не устају, да не иду никуд, јер су на часу, у школи где и треба да буду и да остану на својим местима. Онда се десило нешто потпуно неочекивано. Та српска непослушност је спасила читаво одељење, јер Немци, изненађени оваквом реакцијом, једноставно нису одвели са собом никога.

Овакав заштитнички однос професора према својим ученицима је до митских размера узнела неисказана реченица Милоја Павловића, директора крагујевачке Гимназије : **„Пуцајте, ја и сада држим час“.**

А из тог одељења Учитељске школе је био и деветнаестогодишњи Гвозден Вуловић, који је после наставе кренуо кући. На улици су га пресрели немачки војници и без икаквог објашњења прикључили колони похватаних људи које су водили ка Шумарицама. Пошто су Немци водили рачуна да сви системи у граду морају да функционишу, изузели су од стрељања љотићевце, особе са специјалним легитимацијама Крајскомандатуре и раднике из предузећа која се баве важним и посебним пословима. Пред одвођење на стрељање, Немци и љотићевци су издвајали занатлије и пријатеље у групу за пуштање.

Обућар чика Арсеније, из улице у којој је живео Гвозден, је тако одвојен као потребан занатлија. Хтео је да поведе са собом и Гвоздена. Младић одби да пође уз речи :“Где је већина, бићу и ја“ и пређе у другу групу, ону одређену за стрељање. Два дана касније сестра Радмила је сахранила брата чувајући причу о српском поносу.

Сутрадан после стрељања, изашле су жене крагујевачке, да међу лешевима траже своје најмилије. Тумарале су по Шумарицама мајке и сестре, тетке и бабе, супруге и девојке убијених, без суза, јер је ужас био толики да се није могло ни плакати. Није било ни лелека, ни гласа. Ћутале су и када би их немачки коњаници, који су долазили из града да их растерују, тукли и викали на њих, као Турци некада камџијама. А оне су саме или са преживелом, непобијеном децом као помоћ, долазиле и дању и ноћу, одвлачиле и скривале своје мртве, да би их запрежним колима пребацивале до места сахране, до гробља и уз гробља.

Шумарице су тих дана биле најстрашније, аветињски мирно место на свету. Огромне количине већ усирене крви и просути мозгови су покривали скоро сваку увалу и сваки поток. И по путу до Шумарица је било тако, све црвено и лепљиво. Тек би се на сахранама чуо понеки крик и отужно појање православних попова. А размере муке и бола су биле такве да је парох Старе цркве у Крагујевцу окружен толиком смрћу и силним сахранама некако сабрао и изговарао да је стрељано више од 7000 људи. На суђењу немачким ратним злочинцима у Нирнбергу 1945. та је бројка прихваћена као званична и кроз тамошње сведочење Живојина Јовановића који је преживео стрељање.

Данас се зна да је стрељано скоро 3000 људи. Историчари Ненад Ђорђевић, директор музеја „21 октобар“ и Станиша Бркић, кустос музеја су успели да сакупе имена и презимена свих страдалника.

**Немачки масакр у Крагујевцу, у коме је побијено толико недужних људи свакако представља један од највећих ратних злочина у II Светском рату почињених на простору Југославије али и у свету
(по бруталности у времену убијања жртви, за 7 сати чак 2300 људи !!!).**

Одјек овог језивог „бала вампира“ је запљуснуо планету. У тада предалеком Бразилу су два месеца после стрељања крагујевачких ђака, неки други ђаци, ученици гимназије „Недаде“ из Рио Де Жанеира тражили да се одржи свечана миса за покој душа професора и ђака крагујевачке гимназије. Миса се и одржала 30. децембра 1941.

Широм света се писало и причало о непојмљивом злочину на многобројним комеморацијама. Чак се овим поводом огласио и **Никола Тесла**, обраћајући се „својој браћи у Америци“ речима: “Колику душевну снагу, чврсту одлуку, непрестрашеност и јунаштво су имали они наши још неразвијени дечаци кад су пред немачким пушкама клицали – Ми смо српска деца. Пуцајте!”

Маршал Тито је као председник Владе Демократске Федеративне Југославије био у Крагујевцу на прву годишњицу стрељања у ослобођеној земљи, 21 октобра 1945. одајући почаст жртвама нацистичког безумља. Човек, који иначе никада није посетио Јасеновац као и многа друга српска стратишта, је до краја свог живота био још три пута у Шумарицама.

Али у Шумарицама никада није био ни један немачки Председник или Канцелар. Да се поклони сенима недужних жртава. И да се извини за злочин. Барем како су се и кад је требало, и кад није, извињавали у последње време председници Србије Тадић и Николић за српске злочине над Хрватима и Муслиманима. За злочине над Србима се нико не извињава. И за старе и за нове.

Ако нема извињења, барем да има памћења. За нашу и због наше деце. Петнаестог фебруара 1976. је отворен Спомен-музеј „21 октобар“ у оквиру Спомен парка „Крагујевачки октобар“ који је као установа основан 1953. За сво ово време преко 5 милиона људи добре воље из читавог света је посетило Шумарице, за које је књижевник Ђорђе Радишић записао : „**Нек небо дана трају мирне птице, доста су свету једне Шумарице!**“

Помислим да ли у оквиру европских интеграција Србије може да се деси да у Шумарице дође Ангела Меркел, као знак добре воље Велике Немачке. Да се извини. Или бар да ћути. Не може. Не може зато што у Немачкој не знају за Шумарице, као што не знају ни за Јасеновац, као што не знају много тога из своје историје сејања смрти по свету. Знају само за своје интересе. Срећом, не сви.

Велики немачки песник **Бертолд Брехт** је пишући песму „Немачка“ имао снажну потребу да изговори следеће речи :

**„НЕКА ДРУГИ
ГОВОРЕ О СВОЈОЈ СРАМОТИ, ЈА ЋУ О СВОЈОЈ.“**

А и да напише: „ О Немачка, бледа мајко!

Ала су те удесили твоји синови

Да међу народима седиш

Као ругло или као ужас!

А сви виде

Како скриваш скут своје сукње

Који је крвав

Од крви твог

Најбољег сина.“

Од 2011-те године, 21. октобар се у Србији обележава као државни празник, „Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату“, као спомен не само на 21. октобар 1941. године већ и читаву крваву јесен 1941. године када су немачке окупационе трупе извршиле масовни ратни злочин над цивилима у Крагујевцу, Краљеву и широм Србије

Овај мучни празник је први пут је званично обележен 21. октобра 2012. године управо у Крагујевцу, у Спомен-парку „Крагујевачки октобар“ поред споменика “Петом три“ који се сада назива и „Прекинут лет“.